

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput Finale. Idem in (a) eodem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

dict. artic. 7. Suarez *disput. 29. de sacram. scilicet. 2.* Bonac. *suprà num. 24.* Egidius, Granados, Torreblanca, & alii relati à Leandro *dict. tract. 2. quest. 25.* Sed contrariam sententiam ut verior tenent Vazquez, Navarr. Ochagavia, Filiuc. Diana, & Hurtado; apud Leandrum *ubi proximè*: & probatur ex eo, nam si quamlibet ex iis partibus quis tetigerit, dicitur totum hominem tetigisse, *l. vulgaris 21. ff. de furtis*: ergo ablutio cujuslibet ex his partibus sufficiens erit ut homo dicatur ablutus. Observandum tamen est, cessante necessitate similem baptismum iterandum esse sub conditione, cum administratum reperitur sub materia dubia, ut pluribus relatis docet Hurtado *tom. 1. resol. moral. tit. 1. §. 25. num. 359.* Frances in *Pastor. intern. part. 2. tract. unic. quest. 3. num. 6.* Semp̄r autem requi-

ritur, ut aqua corpus tangeret, saltem in capillis, aut ungue, ut docent Sorus *dict. artic. 7. Vazquez 3. p. in 3. disputat. 145.* Filiucius, Valentia, Toletus, Suarez, & alii relati à Leandro *suprà quest. 20. & 70.* Idem asserendum est de baptizatis in pelle secundina, aut umbilico, per quem fetus matri conjungitur, & aliter; nam baptismus iterandus est sub conditione, Marchantius *de baptismo cap. 1. quest. 1. casu 2.* Diana *dict. part. 5. tract. 3. resol. 4. & 112.* Si autem pars aliqua corporis mortua sit, & illa aqua abluatur, baptismus invalidus est, quia pars sensibilis non est, nec ab anima informatur. Desideratur etiam, ut ablutio fiat ab ipso ministro. De emersione verò, & an necessaria sit in baptismo, agit Hurtado *de sacram. tom. 1. tract. 2. de baptis. dub. 7.*

CAPUT FINALE.

Idem in (a) eodem.

Licet Græcos diebus nostris ad obedientiam Sedis Ap. revertentes fovere, ac honorare velimus, (b) mores ac ritus eorum, quantum cum Domino possumus, sustinendo: in his tamen illis deferre nec volumus, nec debemus, quæ periculum generant animarum, & Ecclesiasticæ derogant honestati. Postquam enim Græcorum Ecclesia cum quibusdam complicibus, & fautoribus suis obedientiæ Sedis Ap. se subtraxit, in tantum Græci ceperunt abominari Latinos, quod inter alia, quæ in derogationem eorum impiè committebant, si quando sacerdotes Latini super eorum celebrasset (c) altaria, non prius ipsi sacrificare volebant in ipsis, quam ea, tanquam per hoc inquinata, lavissent. Baptizatos etiam à Latinis ipsi Græci rebaptizare ausu temerario præsumebant, & adhuc, sicut accepimus, quidam hæc agere non verentur. Volentes igitur tantum scandalum ab Ecclesia Dei amovere, sacro suadente Concilio districtè præcipimus, ut talia de cætero non præsumant, conformantes se tanquam filii obedientiæ sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matri suæ, ut sit unum ovile, & unus Pastor. Si quis autem tale quid præsumperit, excommunicationis mucrone percussus, ab omni officio, & beneficio Ecclesiæ suspendatur.

NOTÆ.

1. (a) **E**odem.] Lateran. videlicet; cum enim temporibus Innocent. III. Græci ad unitatem Ecclesiæ Rom. fuissent conversi, ut retuli *in cap. scriptum, de elect.* editus fuit præsens canon, ut damnaretur abusus eorum, qui baptizatos à Latinis iterum baptizabant. Sed quæret aliquis, cur præsens constitutio, cum edita sit in Græcos, seu contracos, eorum idiomate PP. Concilii usi non fuerint, cum lex promulganda sit potius linguâ eorum, ad quos dirigitur, *ambros. de non alienandis, §. nos igitur, ad finem* ibi: *Hanc præposuimus, & non paternâ voce legem conscripsimus, sed hac communi, & Græcâ, ut omnibus sit nota, propter facilem interpretationem.* Et *l. unic. in fine, C. de veteri jure enucl.* Faciunt textus *in cap. si rector, 44. dist. cap. oportet 7. quest. 1. cap. quoniam, de offic. Ordin. Clement. ne in agro, §. sanè, de statu monach.* nam legislator subditos legibus dirigere, non illaqueare intendit, *cap. 2. 27. quest. 1.* unde lex non debet esse captiosa, *cap. error. 4. quest.* Franc. Valens in *concord. juris Pont. 2. p. scilicet. ult.* Facit ab specie textus *in cap. nomine, 74. dist.* Respondeo Patres Concilii præsentem constitutionem edidisse vulgari, & communi linguâ, Latinâ vide-

licet, quæ tam apud Græcos, quam apud alias nationes facillè intelligitur, vel saltem exponi potest à pluribus in qualibet regione commorantibus. Et cum Concilium hoc generale esset, & Romæ celebraretur, vulgari, & Latinâ linguâ constitutiones promulgandæ erant, tum ob Ecclesiæ Latinæ auctoritatem, tum quia in Concilio generali, ubi erant utriusque linguæ periti, hæc constitutio edita fuit.

(b) **Mores.**] Prorsus diversos à Latinis, de quibus integrum librum edidit Arcudius.

(c) **Altaria.**] Quia Latinos, tanquam hæreticos vitabant, talesque esse credebant, eo quod in baptismo utebantur formulâ vulgari: *Ego te baptizo &c.* ut infra dicemus. Quod etiam contigit Donatistis, qui adhuc incredibili fastu, & immani odio Latinos persequebantur, ut altaria, in quibus ipsi catholici celebrabant, improbant, & pro inquinatis haberent, ut refert Optatus Milevitan. *lib. 6.* ubi notavit Balduinus.

COMMENTARIUM.

Inter ritus diversos, variosque Ecclesiæ Latinæ, & Græcæ, illum præcipuè usitatum, ac receptum legimus circa formam sacramenti Baptismi, videlicet quod Latini utuntur eâ formâ: *Ego*

Ego baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ut probavi in cap. 1. hoc tit. Græci verò utuntur ea formâ: *Baptizetur N. servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, ut constat ex Concilio Florentino in decreto de Sacramentis, *vers. Forma autem*, ubi docetur, per illam formulam verum confici sacramentum. Græci enim eâ formâ uti cœperunt, ad tollendum quoddam schisma, quod jam primis Ecclesiæ sæculis cœperat apud Corinthios, qui existimabant, baptizatos pertinere ad eum, qui ipsos baptizabat, ac proinde unusquisque dicebat: *Ego sum Cephas, ego sum Paulus*; quos reprehendit D. Paulus cap. 1. & 3. dicens: *Numquid Cephas pro vobis mortuus est, aut Paulus?* Notavit D. Augustinus relictus à Gratiano in cap. cum tantum 47. de consec. dict. 4. Quare ut occasionem hujus erroris Græci tollerent, uti cœperunt prædictâ formulâ, sed adeo pertinaci animo, ut crederent sub ea tantum baptismum validè administrari, & ita credebant Latinos formulâ vulgari utentes hæreticos esse, ut notavit Bellarminus de baptismo cap. 3. *vers. Sextus fuit*. Et ita à Latinis baptizatos iterum baptizabant, & altaria, in quibus ipsi presbyteri Latini celebrabant, tanquam ideo polluta, reconciliabant, juxta textum in cap. 2. de sacram. non iterandis: quod improbant, & condemnant PP. in præsentî canone, Græcis de cætero prohibentes, ne baptizatos à Latinis iterum baptizare præsumant.

4. Sed prædictâ forma Græcorum ab Ecclesiâ approbata in dicto Concilio Florent. non levem difficultatem continet; siquidem actio ministri necessariò exprimens est, ut docetur in cap. 1. hoc tit. in dicto Concilio Florent. ubi supra, in illis verbis: *Si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum sancta Trinitatis invocatione perficitur sacramentum*. Unde D. Thomas, p. quest. 66. artic. 5. in corpore, postquam scribit baptismum evangelicis verbis conferri, subjungit: Ideo oportet, quod in ejus forma exprimaturs causa, quæ duplex est; una principalis, aquæ virtutem exprimens, nempe S. Trinitatis expressio; alia instrumentalis, videlicet minister, qui sacramentum confert: ideo inquit Sanctus in forma baptismi utriusque mentionem fieri debere: sed in forma Græcorum non exprimitur actio ipsa ministri: ergo per eam non potest validè baptismus conferri. Cui difficultati ut satisfaciat Sotus in 4. dist. 3. quest. unic. artic. 5. quem sequitur Cabreta de sacram. quest. 66. artic. 5. num. 16. existimat, ad veritatem formæ baptismi non esse necessarium explicare actionem ministri activè, aut passivè, dummodo ea non negetur, ac proinde sufficere, si dicatur: *Baptizetur Deus, vel Christus*; sive, *Baptizetur à Christo, vel à Deo*. Et ita accipit formam Græcorum: *Baptizetur servus Christi*, subaudiendo à Christo, vel à

Deo. Sed hæc sententia Soti communiter rejicitur ex eo, quia actio ministri non solum debet non negari in forma baptismi, verum & significari non ipsis formæ verbis, ut facile probatur ex dict. cap. 1. hoc tit. Concilii Florent. supra resato. Deinde quia explicatio illa formæ Græcorum, ut subintelligatur à Deo, vel à Christo, prorsus inepta est; siquidem ad Deum non spectat baptizare in nomine Patris, &c. Quare hæc sententiâ omiſſa, quam impugnât Vazquez 3. p. in 3. p. disp. 142. cap. 2. à n. 15. Ochagavia de sacram. quest. 8. de baptismo. à num. 4. Gaspar Hurtado disputat. 1. de baptismo. difficult. 8. Granados tract. 5. de baptismo. disputat. 5. num. 3. & 4. dicendum est, in baptismi forma non solum actum baptizandi explicandum esse per verbum *Baptizo*, vel aliud æquipollens activè, vel explicite, ut declaravit Eugenius IV. exponens formam eorum in dicto Concilio Florent. in decreto de Sacram. *vers. Primum omnium*, ubi ad probandum, Græcos verum conficere sacramentum Baptismi, eam rationem reddit, quoniam cum principalis causa, ex qua baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas; instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius Sacramentum, si exprimaturs actus, qui per ipsum exercetur ministrum cum Sanctæ Trinitatis invocatione perficitur sacramentum. Unde rectè Vazquez, Hurtado, & Granados supra laudati asseruerunt, eum esse sensum formæ Græcorum: *Baptizetur N. servus Christi à me, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Et si adhuc instes, ex ratione supra adducta, ob quam Græci uti cœperunt hac forma, & per eam Græcos intendere excludere omnem actum baptizantis, Respondeo Græcos ob prædictam rationem, & alias, quas refert Petrus Arcudius in concord. Eccles. Occident. & Orient. lib. 1. cap. 8. prædictâ formâ utentes, noluisse negare instrumentalem virtutem baptizantis, sed solum principalem, quæ Deo competit: quippe in Græcorum forma explicatur etiam actus baptizantis, prout exercetur à ministro, tanquam instrumento Dei, ut declaravit Eugenius IV. ubi supra, & docuit D. Thomas d. 3. p. quest. 66. artic. 5. Unde audiendus non est Innocentius in comment. textus in cap. 1. hoc tit. quem sequuntur Felinus in capite que in Ecclesiis, de consec. Marcus Antonius lib. 5. instit. tit. 2. de baptismo. Sylvester verbo Baptismus 1. num. 7, dum asserit, presbyterum Latinum ministrantem baptismum cum forma Græcorum, nullum conferre sacramentum; nam licet ita baptizans peccaret lethaliter, tamen certum est, illum validum sacramentum conferre, ut de presbytero Latino consecrante in pane fermentato, aut Græco in pane azymo, probavi in cap. fin. de celebrat. Misfarum.